

Miniprojekt 2:

Talteori med anvendelser

I dette miniprojekt arbejdes der konkret med begreberne og algoritmerne fra Afsnit 4.3, 4.4 og 4.5 i [Rosen]. Husk, at miniprojekterne indgår i pensum. Der er facitliste sidst i dokumentet.

Opgave 1:

Denne opgave regnes i hånden. Givet $a = 3$, da søges $\bar{a}$ således, at $\bar{a}a \equiv 1 \pmod{7}$. Find $\bar{a}$ ved at prøve dig frem (hvorfor behøver du alene teste værdier fra $\{0, 1, 2, \dots, 6\}$?).

Opgave 2:

Denne opgave regnes i hånden. Givet $a = 5$, da søges $\bar{a}$ således, at $\bar{a}a \equiv 1 \pmod{19}$. Du skal benytte Euklids algoritme til at bestemme $\bar{a}$ (se eksemplerne 1 og 2 i afsnit 4.4). Når du har fundet svaret, test da, at det nu også opfylder den ønskede ækvivalens.

Opgave 3:

Denne opgave regnes vha. Maple. Det oplyses, at kommandoen "igcdex(a,b,s,t)" udregner (returnerer) den største fælles divisor mellem a og b. Desuden gemmer den i variablerne "s" og "t" værdier, så $\gcd(a, b) = sa + tb$ holder. Du kan tilgå s simpelthen ved at lave en kommandolinie "s;" og så trykke return. Givet $a = 103$ og $m = 4627$, find $\bar{a}$ således at $\bar{a}a \equiv 1 \pmod{m}$ (Husk, at argumentere for, at $\bar{a} = s$). Test efter, at den fundne værdi opfylder $\bar{a} \cdot 103 \equiv 1 \pmod{4627}$.

Opgave 4:

Denne opgave er en fortsættelse af opgave 2 og skal regnes i hånden. Benyt metoden beskrevet i eksempel 3 i afsnit 4.4 til at løse ligningen

$$5x \equiv 2 \pmod{19}.$$

Opgave 5:

Denne opgave er en fortsættelse af opgave 3 og skal regnes i Maple. Benyt metoden beskrevet i eksempel 3 i afsnit 4.4 til at løse ligningen

$$103x \equiv 14 \pmod{4627}.$$

GEM DIN WORKSHEET INDEN DU UDFØRER NÆSTE OPGAVE. Som en del af opgaven vil du nemlig formentlig opleve, at Maple crasher.

Læs afsnit 4.4 i Rosens bog.

Opgave 6:

Indtast i Maple “ $3^{2005} \pmod{11}$ ” og tryk return for at få svaret. Gentag med “ $3^{20005} \pmod{11}$ ”, med “ $3^{200005} \pmod{11}$ ” osv. osv. Bliv ved indtil Maple står af. Eksempelvis kan Maple ikke håndtere “ $3^{2000000000005} \pmod{11}$ ” medmindre du bærer dig smart ad. Er Maple gået ned, så genstart den.

Udregn $2000000000005 \pmod{10}$. (Hvorfor 10 ?) Benyt Fermats lille sætning (Th. 3 i afsnit 4.4) og metoden i eksempel 9 i afsnit 4.4 til at udregne $3^{2000000000005} \pmod{11}$.

Opgave 7:

Denne opgave regnes i hånden. Udregn $3^{40} \pmod{13}$. Du skal benytte metoden fra eksempel 9 i afsnit 4.4.

Opgave 8:

Vi løser ligningssystemet

$$\begin{cases} x \equiv 1 & (\text{mod } 6) \\ x \equiv 2 & (\text{mod } 7) \\ x \equiv 3 & (\text{mod } 11) \end{cases} \quad (1)$$

Lad $a_1 = 1$, $a_2 = 2$, $a_3 = 3$, $m_1 = 6$, $m_2 = 7$ og $m_3 = 11$.

1. Argumenter for, at m_1, m_2, m_3 er parvist indbyrdes primiske.
2. Udregn M_1, M_2, M_3 .
3. Find den multiplikative inverse af M_1 modulo m_1 (i beviset for Th. 2 i afsnit 4.4 benyttes betegnelsen y_1 om dette tal). Du skal altså finde et tal y_1 således at,

$$y_1(M_1 \pmod{m_1}) \equiv 1 \pmod{m_1}$$

holder. Find y_1 ved at prøve dig frem (eller ved at anvende Euklids udvidede algoritme).

4. Find på samme måde den multiplikative inverse y_2 af M_2 modulo m_2 .
5. Find også den multiplikative inverse y_3 af M_3 modulo m_3 .
6. Løs ligningen (1) vha. formlen:

$$x \equiv a_1 M_1 y_1 + a_2 M_2 y_2 + a_3 M_3 y_3 \pmod{m_1 m_2 m_3}.$$

Opgave 9:

Vis at Theorem 2 på side 275 har følgende form for $n = 2$: (Opgaven er altså specielt at eftervise at udtrykket for x i beviset for Theorem 2 bliver som vist herunder.)

Den Kinesiske Rest-Sætning for $n = 2$ kongruenser.

Lad m_1 og m_2 være indbyrdes primiske heltal større end 1, og lad a_1 og a_2 være vilkårlige heltal.

Så har systemet

$$x \equiv a_1 \pmod{m_1}, \quad x \equiv a_2 \pmod{m_2}$$

en entydig løsning modulo $m = m_1 m_2$, nemlig $x \equiv a_1 t m_2 + a_2 s m_1 \pmod{m}$, hvor $\gcd(m_1, m_2) = 1 = s m_1 + t m_2$, altså s og t er fundet ved hjælp af Euklids udvidede algoritme.

Opgave 10:

Du løser ligningssystemet

$$\begin{cases} x \equiv 3 & \pmod{5} \\ x \equiv 2 & \pmod{11} \end{cases} \quad (2)$$

og er herefter stolt af dig selv!!!

Opgave 11:

Løs vha. metoden fra opgave 8 ovenfor (og eksempel 5 i afsnit 4.4) ligningssystemet:

$$\begin{cases} x \equiv 2 & \pmod{7} \\ x \equiv 4 & \pmod{9} \\ x \equiv 3 & \pmod{13} \end{cases} \quad (3)$$

Læs afsnit 4.5 i Rosens bog.

Opgave 12:

Lav følgende opgaver Rosen, afsnit 4.5:

- Opgave 1: Which memory locations ...
- Opgave 5: What sequence of pseudorandom ...
- Opgave 11: The first nine digits of the ISBN-10 ...

Facitliste

- Opg. 1: 5.
- Opg. 2: 4.
- Opg. 3: 584.
- Opg. 4: Det mindste ikke-negative heltal, som er løsning, er 8. Generel løsning er $\{8 + 19k \mid k \in \mathbb{Z}\}$.
- Opg. 5: Det mindste ikke-negative heltal, som er løsning, er 3549. Generel løsning er $\{3548 + 4627k \mid k \in \mathbb{Z}\}$.
- Opg. 6: 1.
- Opg. 7: 3.
- Opg. 8:
  1. $\gcd(6, 7) = \gcd(6, 11) = \gcd(7, 11) = 1$.
  2. $M_1 = 77, M_2 = 66, M_3 = 42$.
  3. $y_1 = 5$
  4. $y_2 = 5$
  5. $y_3 = 5$
  6. Det mindste ikke-negative heltal, som er løsning, er 289. Generel løsning er $\{289 + 462k \mid k \in \mathbb{Z}\}$.
- Opg. 10: Det mindste ikke-negative heltal, som er løsning, er 13. Generel løsning er $\{13 + 55k \mid k \in \mathbb{Z}\}$.
- Opg. 11: Det mindste ikke-negative heltal, som er løsning, er 562. Generel løsning er $\{562 + 819k \mid k \in \mathbb{Z}\}$.
- Opg. 12: Se bogens facitliste.